

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ**



**Матеріали ІІІ науково-практичної інтернет-конференції  
«Інноваційні аспекти технологій вирощування,  
зберігання і переробки продукції рослинництва»**

**21–22 квітня 2015 року**



**Полтава**

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ**

Матеріали ІІІ науково-практичної інтернет-конференції

**«Інноваційні аспекти технологій вирощування,  
зберігання і переробки продукції рослинництва»**

21 – 22 квітня 2015 року

Полтава

**Матеріали III науково-практичної інтернет-конференції «Інноваційні аспекти технологій вирощування, зберігання і переробки продукції рослинництва»**  
/ Редкол.: М. Я. Шевніков (відп. ред.) та ін. Полтавська державна аграрна академія, 2015. - 196 с.

**У збірнику тез висвітлено результати наукових досліджень, проведених науковцями Полтавської державної академії та інших навчальних і наукових закладів Міністерства освіти і науки України, науково-дослідних установ НААН**

#### **РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ**

М. Я. Шевніков - доктор с. – г. наук (*відповідальний редактор*);

О. А. Антоненко - кандидат с. – г. наук (*заступник відповідального редактора*);

О. М. Куценко – професор, кандидат с. – г. наук ;

О. С. Пипко - кандидат с. – г. наук ;

С. В. Філоненко - кандидат с. – г. наук .

Рекомендовано до друку вченою радою факультету агротехнологій та екології ПДАА,  
протокол № 7 від 23 квітня 2015 року

## ЗМІСТ

<b>Шевніков М.Я.</b> Особливості вирощування сої в умовах нестійкого зволоження Лісостепу України .....	7
<b>Антонець О.А.</b> Історія і сучасність вирощування люцерни .....	12
<b>Антонець О.А., Баштавенко О.А.</b> Вплив сортових особливостей на продуктивність стоколоса безостого .....	19
<b>Бездудний Г.І., Філоненко С.В.</b> Формування продуктивності та якості коренеплодів цукрових буряків за різних норм висіву насіння ..	24
<b>Бєлова Т.О., Хоруженко М.С.</b> Фармакологічні властивості, біологічні особливості та технологія вирощування шавлії лікарської ...	29
<b>Бєлов Я.В.</b> Перспективи застосування мікробіологічних препаратів при вирощуванні багаторічних лікарських рослин .....	32
<b>Бєлова Т.О.</b> Перспективи використання і особливості технології вирощування гісопу лікарського .....	34
<b>Біленко О.П.</b> Відновлення та збереження родючості ґрунту як екологічна задача сучасного землеробства .....	37
<b>Бушанський В.І., Антонець О.А.</b> Урожайність насіння соняшнику залежно від строків сівби .....	41
<b>Василенко К.В., Біленко О.П.</b> Про необхідність реорганізації системи удобрення в фермерських господарствах .....	46
<b>Гордєєва О. Ф., Тимченко В.М.</b> Оптимізація удобрення ріпаку ярого .....	49
<b>Гришко М., Бараболя О.В.</b> Вплив строків сівби кукурудзи на урожайність та якість зерна .....	51
<b>Звонар Л.М.</b> Особливості вирощування сільськогосподарських культур за системою землеробства NO – TILL .....	54
<b>Коваленко О.А., Філоненко С.В.</b> Вплив агротехнічних заходів на формування продуктивності маточних цукрових буряків .....	57
<b>Конакбаєв В.Б., Ляшенко В.В.</b> Продуктивність залежить від правильно обраного сорту .....	61
<b>Кочерга А.А.</b> Застосування біостимуляторів росту в посівах соняшнику .....	64

<b>Кочерга А.А., Бутяга Я.В.</b> Вплив строків сівби на урожайність соняшнику .....	69
<b>Лисенко Д.В., Філоненко С.В.</b> Вплив підживлення мінеральними добривами на продуктивність та якість коренеплодів цукрових буряків	74
<b>Литвиненко Т.В.</b> Інокуляція насіння – запорука високих врожаїв бобових культур .....	77
<b>Ляшенко В.В.</b> Порівняльна характеристика гібридів кукурудзи .....	81
<b>Маковський О.О., Філоненко С.В.</b> Вплив систем хімічного захисту посівів від бур'янів на продуктивність та якість коренеплодів цукрових буряків .....	85
<b>Маляр Б.А., Пипко О.С.</b> Вплив попередників на врожайність кукурудзи на зерно .....	90
<b>Мандзюк Р.А.</b> Догляд за посівами та вплив обробки насіння на розвиток та продуктивність сої .....	92
<b>Міленко О.Г.</b> Вплив агротехнічних факторів на урожайність сої ....	96
<b>Міленко О.Г., Клименко О.О.</b> Ефективність заходів захисту насінневих посівів люцерни від бурі плямистості .....	100
<b>Місюрко Р., Ляшенко В.В.</b> Вплив основної обробки ґрунту на продуктивність кукурудзи на зерно .....	103
<b>Москаленко Л.В.</b> Азотфіксуюча активність бульбочок сої за дії хелатних мікродобрив .....	106
<b>Олефір О.В., Антоненко О.А.</b> Вплив агротехнічних заходів на продуктивність еспарцету .....	109
<b>Орихівська О.М.</b> Інноваційні аспекти технології вирощування та удобрення волоських горіхів .....	115
<b>Пастушенко О.А., Антоненко О.А.</b> Вплив сортових особливостей на продуктивність зеленої маси суданської трави .....	119
<b>Порядинський В., Ляшенко В.В.</b> Продуктивність сортів сої різних груп стиглості .....	124
<b>Прокопенко І.Ю., Філоненко С.В.</b> Врожайність насіння та його посівні якості залежно від строків садіння висадків цукрових буряків	127

## ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАХОДІВ ЗАХИСТУ НАСІННЄВИХ ПОСІВІВ ЛЮЦЕРНИ ВІД БУРОЇ ПЛЯМИСТОСТІ

**Міленко О.Г.**, асистент

**Клименко О.О.**, магістр 1 року навчання факультету агротехнологій та екології

*Полтавська державна аграрна академія*

Серед хвороб люцерни як у нашій країні, так і за кордоном, значне поширення мають грибкові хвороби.

Найчастіше та найбільш інтенсивно уражує посіви люцерни в Україні буро плямистість. Про шкідливість даної хвороби свідчать численні повідомлення вітчизняної та зарубіжної літератури. В усі роки буро плямистість завдає найбільшої шкідливості, на відміну від жовтої плямистості та пероноспорозу. Інтенсивне ураження спостерігається у фазі утворення бобів люцерни [2; 3].

Буро плямистість зустрічається в усіх районах вирощування люцерни; її нерівномірне розташування в певних районах, а нерідко і в певних господарствах, розташованих поряд, може бути використана в цілях отримання насіннєвого матеріалу, вільного від інфекції. Нерівномірність розповсюдження, звичайно, пояснюється наявністю або відсутністю сприятливих екологічних умов для розвитку інфекції в тому або іншому географічному регіоні [1].

Вивчення брурої плямистості люцерни ми проводили в акціонерному товаристві закритого типу «Агро-Союз». Всі польові досліді закладали в 2013 – 2014 роках за загальноприйнятою методикою.

Метою досліджень було визначення ефективності препаратів тілту, 25% к.е. та беномілу, 50 % з.п. у захисті люцерни від брурої плямистості.

Поширеність брурої плямистості визначали за методикою ВІЗР 1988 року. На кожній ділянці у шаховому порядку брали по 5 проб, у кожній пробі враховували по 10 стебел для визначення поширеності хвороби і на двох із них ступеня розвитку.

Інтенсивність ураження визначали за чотирибальною шкалою М.А. Карімова (1977). Шкала побудована за принципом обліку площі листя, зайняту плямами тієї або іншої хвороби. Вона являє собою видозмінений тип шкали для брурої плямистості. За нею:

- 1) бал ураження – плямами зайнято не більше 5% листка;
- 2) бал ураження – плямами зайнято 5-10 %;
- 3) бал ураження – плямами зайнято 10-25 %, можливе відмирання тканин навколо плям;
- 4) бал ураження – плямами зайнято 25-50 % листка, масове засихання та опадання листків.

Ступінь розвитку, або середню інтенсивність ураження обчислюють за формулою:

$$R = E (a \times b) \times 100) : N \times K, \%, \text{ де}$$

a – кількість листків з однаковими ознаками ураження;

b – відповідний бал ураження;

E – сума добутків;

N – кількість усіх листків в обліку;

K – найвищий бал облікової шкали.

Облік ураженості люцерни бурою плямистістю проводять під час максимального розвитку хвороби – у період від цвітіння до збирання врожаю.

Поряд із агротехнічними заходами суттєве значення в обмеженні розвитку хвороб належить хімічному методу, який є одним із важливіших елементів технології вирощування сільськогосподарських культур.

Таблиця 1

**Урожайність насіння люцерни та ураженість рослин залежно від обробки посівів фунгіцидами (2013 р.)**

Варіанти дослідів	Перед обробкою		Після обробки		Урожайність насіння, ц/га
	Поширення хвороби, %	Розвиток хвороби, %	Поширення хвороби, %	Розвиток хвороби, %	
Контроль	23,1	15,9	25,4	17,4	1,4
Тілт, 25% к.е., 1 л/га	24,3	15,2	14,9	7,3	1,8
Беноміл, 50% з.п., 0,6 л/га	21,9	16,6	8,2	4,1	2,0

Дані таблиці 1 показали, що після проведення обприскування люцерни в фазі бутонізації тілтом з нормою витрати 1 л/га поширеність бурої плямистості була на 10,5 % нижчою, розвиток хвороби був нижчим на 10,1 %, а урожайність збільшилась на 0,4 ц/га в порівнянні з контролем.

Обприскування посівів препаратом беноміл з нормою витрат 0,6 л/га сприяло зниженню поширеності хвороби на 17,2 %, розвиток хвороби був нижчим на 13,3 %, а урожайність збільшилась на 0,6 ц/га в порівнянні з контролем.

Дані таблиці 2 свідчать, що після проведення обприскування люцерни в фазі бутонізації тілтом з нормою витрати 1 л/га поширеність бурої плямистості була на 10,3 % нижчою, розвиток хвороби на 8,7 %, а урожайність на 0,6 ц/га вищою в порівнянні з контролем.

**Урожайність насіння люцерни та ураженість рослин залежно від обробки посівів фунгіцидами (2014 р.)**

Варіанти дослідів	Перед обробкою		Після обробки		Урожайність насіння, ц/га
	Поширення хвороби, %	Розвиток хвороби, %	Поширення хвороби, %	Розвиток хвороби, %	
Контроль	19,8	11,3	23,0	15,9	2,1
Тілт, 25% к.е., 1 л/га	19,1	12,4	12,7	7,2	2,7
Беноміл, 50 % з.п., 0,6 л/га	20,5	10,2	6,7	3,9	3,2

Поширення хвороби на варіанті дослідів, де проводилась обробка препаратом беноміл в нормі 0,6 л/га, була на 16,3 % нижчою, розвиток хвороби був нижчим на 12 %. Зростання урожайності насіння було на рівні 1,1 ц/га.

Поширення хвороби та розвиток ураження рослин бурю плямистістю в 2012 році був вищим в порівнянні з 2013 роком; це пояснюється вищою температурою повітря в 2012 році. Урожайність насіння люцерни була вищою на протязі двох років, за умови захисту рослин від бурі плямистості шляхом обприскування посівів фунгіцидами. З двох препаратів ефективнішим по відношенню до поширення і розвитку хвороби був беноміл, в порівнянні з тілтом.

#### ЛІТЕРАТУРА

1. Дорожкин Н.А. Патогенные грибы на бобовых травах Беларуси. – Минск: Наука и техника, 1990. – с. 47 – 52.
2. Туренко В.П. Грибные болезни семенной люцерны // Защита растений и карантин. – 2005. – № 3. – С. 38 – 39.
3. Туренко В.П., Мешкова В.Л. Сезонна циклічність розвитку бурі та жовтої плямистості люцерни // Вісник ХНАУ ім. Докучаєва, 2006. – С. 76-82.